

Πόσοι άκομη θα μας μαλώσουν που «δε σπάμε τη σιωπή μας»;: Ένα σχόλιο για την κάλυψη της υπόθεσης ενδοοικογενειακής βίας από τα μέσα ενημέρωσης

Χτες το πρωί άκουσα σε μια εκπομπή ενός μουσικού ραδιοφωνικού σταθμού μια ραδιοφωνική παραγωγή να αναρωτιέται θυμωμένα- με αφορμή την υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας που ήρθε στη δημοσιότητα αυτές τις ημέρες-, αν με τόσο λόγο που παράγεται για τα θέματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τελικά αυτές οι συμπεριφορές καταλήγουν να «διαφημίζονται» από το να κρίνονται ως αντικοινωνικές και επικίνδυνες. Προφανώς, η παραγωγός χρησιμοποίησε ένα σχήμα λόγου, ωστόσο νομίζω μπορώ να καταλάβω τι εννοούσε καθώς πράγματι τα όσα έχουν ακουστεί και γραφτεί – σε ένα διάστημα λίγων ημερών- αναφορικά με αυτή την υπόθεση είναι το λιγότερο εξοργιστικά.

Σε πρωινή εκπομπή της δημόσιας τηλεόρασης χτες, ένας καθηγητής ψυχιατρικής έκανε λόγο για «τον διαστροφικό δεσμό» του ζευγαριού, που απέτρεψε την επιζώσα ενδοοικογενειακής βίας από το να καταγγείλει αμέσως τον κακοποιητή της. Λες και χρειάζεται η επίκληση σε μια κακώς εννοούμενη ψυχαναλυτική και σεξιστική ερμηνεία της δυαδικής σχέσης (sic) για να εξηγηθεί ο λόγος για τον οποίο ένα άτομο που επιζεί έμφυλης κακοποίησης διστάζει να μιλήσει. Και λες και θα έπρεπε να ενοχοποιήσουμε το τελευταίο για αυτόν του τον δισταγμό. Αντίστοιχα, σε αρκετές ιστοσελίδες, έχουν αναπαραχθεί «δηλώσεις» της καταγγέλλουσας «ότι δεν είχε πρόθεση να συγκαλύψει την κακοποίηση της» -αυτή είναι ακριβώς η διατύπωση που χρησιμοποιείται στους τίτλους των άρθρων-. Ομολογώ πως δε γνωρίζω και δε διερεύνησα επαρκώς αν και σε ποιόν βαθμό και σε ποιο πλαίσιο η καταγγέλλουσα έκανε αυτές τις δηλώσεις, ωστόσο σε κάθε περίπτωση βρίσκω ανεπίτρεπτο η καταγγέλλουσα και επιζώσα ενδοοικογενειακής βίας να εγκαλείται και τελικά να απολογείται για το τι έπραξε αμέσως μετά την ανεπανόρθωτα τραυματική σωματικά, ψυχολογικά και ηθικά έμφυλη βία που υπέστη.

Αντίστοιχα, υπάρχουν προσωπικά δεδομένα που αφορούν τέτοιες υποθέσεις και που είναι ανεπίτρεπτο να γίνονται αντικείμενο δημόσιας συζήτησης. Αλλά προφανώς, όλα αυτά συνδέονται με την απόλυτη νεοφιλελευθεροποίηση του χαρακτήρα του δημόσιου διάλογου που φιλοξενείται στα κυρίαρχα και συστημικά μέσα ενημέρωσης: κανένας ηθικός κανόνας, καμία δεοντολογία ενώ ο διάλογος

εξελίσσεται ανεμπόδιστα και «αυτορρυθμιζόμενα» και με πλήθος σεξιστικών και ρατσιστικών στερεοτύπων.

Και σε αυτό το σημείο είναι χρήσιμο να επαναλαμβάνουμε ότι δεν είναι οι καταγγέλλουσες εκείνες που συγκαλύπτουν, αλλά ότι υπάρχει δυστυχώς η πιθανότητα να επιδιώξουν να συγκαλύψουν με έμμεσο ή άμεσο τρόπο η αστυνομία, οι διωκτικές αρχές ή άλλοι δημόσιοι λειτουργοί που μπορεί να εμπλέκονται σε διαδικασίες διερεύνησης τέτοιων υποθέσεων. Και γνωρίζουμε καλά βέβαια την ψυχολογική και συναισθηματική δοκιμασία που υφίστανται τα άτομα που καταγγέλλουν ενδοοικογενειακή, έμφυλη βία ή βιασμό, όταν υποβάλλουν μήνυση στην αστυνομία ή όταν καταθέτουν ενώπιον του δικαστηρίου. Όπως επίσης, είναι καλό να μη ξεχνάμε ότι αν διστάζουν, αυτό το πράττουν γιατί έχουν βάσιμους λόγους υλικούς και συμβολικούς που τα εμποδίζουν. Η καταγγελία της έμφυλης βίας και η πρόληψη και η αντιμετώπιση της δεν είναι ατομική υπόθεση, απαιτεί δίκτυα κοινωνικής προστασίας, δομές υποδοχής και κοινωνικής υποστήριξης των ατόμων που την καταγγέλλουν. Και είναι αυτονόητο ακόμη ότι η ανεπάρκεια ή σε κάποιες περιπτώσεις απουσία των δομών κοινωνικής υποστήριξης φέρνει σε ακόμη πιο επισφαλή θέση άτομα χωρίς ταξικά προνόμια. Και βέβαια, με πικρό τρόπο κάθε φορά μαθαίνουμε -ξανά και ξανά- ότι δεν αρκεί κάποιο άτομο να καταγγείλει ή να έχει την πρόθεση να το κάνει. Να μη ξεχνάμε ότι τον περασμένο Δεκέμβριο στη Σαλαμίνα η Γεωργία και κατήγγειλε και εγκατέστησε το panic button αλλά τελικά έχασε τη ζωή της, όπως και η Κυριακή τον περασμένο Απρίλιο πήγε στο αστυνομικό τμήμα να καταγγείλει και έχασε τη ζωή της έξω από αυτό, ενώ προηγουμένως ο οδηγός του περιπολικού που είχε καλέσει για να τη συνοδεύσει στο σπίτι επειδή φοβόταν της είχε πει «τα περιπολικά κυρία μου δεν είναι ταξί».

Και είναι επίσης αυτονόητο ότι δεν έχει καμία υποχρέωση να απολογηθεί η καταγγέλλουσα. -Κάτι το οποίο βέβαια δεν έγινε σεβαστό ούτε σε πρόσφατες εμβληματικές υποθέσεις έμφυλης βίας και τράφικινγκ, όπως για παράδειγμα στην υπόθεση του Κολωνού-. Αντίθετα υποχρέωση έχουν να απολογηθούν στη δικαιοσύνη οι φερόμενοι ως θύτες έμφυλης κακοποίησης και βέβαια οι εκπρόσωποι των θεσμών που δεν έχουν συμβάλλει επαρκώς με τις πολιτικές που (δεν) σχεδιάζουν και (δεν) υλοποιούν για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Η χώρα έχει Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, το οποίο προβλέπει αρμοδιότητες και ευθύνες τόσο σε επίπεδο κεντρικού κράτους όσο και σε αυτό της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως επίσης σωστά έχει υπογράψει και επικυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Ωστόσο, η υλοποίηση μιας πολιτικής για την αντιμετώπιση και πρόληψη της έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας έχει ως προαπαιτούμενο την υπεράσπιση και διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας. Διαφορετικά, όλα είναι μια ατομική υπόθεση και εξαρτώνται από τη «διάθεση» της καθεμιάς να «σπάσει» τη σιωπή της, όπως μας φωνάζουν - σχεδόν μαλώνοντας μας- οι αξιωματούχοι της κυβέρνησης και κάποιοι δημοσιογράφοι από την περίοδο της πανδημίας μέχρι σήμερα.

